

STANDARDNI KORISNIČKI INTERFEJSI

Predavanje broj: 02

Nastavna jedinica: HTML5

Nastavne teme:

Linkovi (na stranicu na istom serveru, na stranicu vanjskog servera, na poziciju iste stranice, kao slika, za elektronsku poštu). Tabele: redovi, <table><thead><tbody><tfoot> , ćelije (colspan, rowspan) sa pripadnim atributima. Forme: text, fieldset, button, checkbox, radio, textarea, label, selection, optgroup sa pripadnim atributima.

Predavač: prof. dr Perica S. Štrbac, dipl. ing.

Literatura:

J. D. Gauchat, "Integrisane tehnologije za izradu WEB strana", Mikroknjiga, Beograd, 2014.

W3C Tutorials, Internet, 2014.

HTML5: linkovi

- Veze između različitih stranica se nazivaju linkovi ili hiperveze.
- Hiperveze omogućavaju jednostavan prelazak sa jednog mesta na stranici na drugo mesto unutar same stranice ili na drugoj stranici.
- Linkovi koji se mogu definisati u okviru jedne HTML stranice mogu se podeliti na tri grupe:
 - krajnja pozicija pripada istoj stranici kao i polazna pozicija;
 - krajnja pozicija se nalazi na stranici koja je u okviru iste aplikacije i nalazi se na istom serveru gde i stranica sa polaznom pozicijom;
 - krajnja pozicija se nalazi na stranici koja ne pripada istoj aplikaciji, već se nalazi na drugom server.

HTML5: linkovi

- Za sve linkove definicija početne pozicije se dobija korišćenjem taga

`<a>`

- Opšti izgled ovog taga je:

`<a atribut> ... </a>.`

- Sintaksa ovog taga podrazumeva da se:
 - da sadržaj koji predstavlja početnu poziciju
 - tekst
 - slika
 - navede odredišna pozicija.
- Polazna pozicija označava na stranici mesto sa koga se prelazi na neki drugi deo stranice koji se definiše pomoću atributa

`href`

`<a href="adresa krajnje pozicije"> polazna pozicija sa koje se prelazi na krajnju </a>`

HTML5: link na stranicu u okviru istog servera

- Najjednostavniji slučaj rada sa linkovima je prelazak na stranicu u okviru istog servera.
- Kod ove vrste linkova koristi se tag `<A>` sa atributom *href* i nazivom stranice do koje želi da se napravi veza.
`<a href="Prva.html"> Veza do stranice Prva.html </a>`
- Stranica sa krajnjom pozicijom osim što pripada istoj aplikaciji, odnosno serveru, u opštem slučaju ne mora da se i fizički nalazi u istom direktorijumu gde i stranica sa polaznom pozicijom.
- Postoje dva rešenja ovog problema, a to je rad sa apsolutnim i relativnim putanjama.
- Korišćenje apsolutnih putanja podrazumeva u okviru

href

atributa navođenje pune putanje do stranice sa krajnjom pozicijom

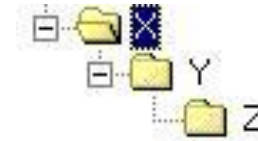
Primer:

`href="file:///c:/Poslovanje/Klijent/Prva.html"`

- Korišćenje relativnih putanja je mnogo podesnije, jer se zasniva na kretanju u odnosu na direktorijum stranice sa polaznom pozicijom.

HTML5: link na stranicu u okviru istog servera

- Neka direktorijum X sadrži stranice 1 i 2, Y stranicu 3, a Z stranicu 4
- Za stranicu 1,
 - relativna adresa stranice 2 je [2.html](#)
 - relativna adresa stranice 3 je [Y/3.html](#)
 - relativna adresa stranice 4 je [Y/Z/4.html](#)
- Za stranicu 3,
 - relativna adresa stranice 2 je [../2.html](#) (simbol .. označava direktorijum iznad direktorijuma gde se nalazi stranica sa polaznom pozicijom);
 - relativna adresa stranice 4 je [Z/4.html](#)
- Za stranicu 4,
 - relativna adresa stranice 2 je [../../2.html](#)
 - relativna adresa stranice 3 je [../3.html](#)

HMTL5: link na stranicu izvan servera

- Da bi se pristupilo stranici izvan servera potrebno je navesti celu web adresu te stranice.
- Opšti oblik adrese koja se pojavljuje kao vrednost *href* atributa je

protokol://domen/putanja_i_imeDokumenta

sa portom

protokol://domen :port /putanja_i_nazivDokumenta

Primer:

```
<a href="http://www.etf.bg.ac.rs/"> Link ka Elektrotehnickom fakultetu </a>
```

HTML5: link na istu stranicu

- Za ove linkove prvo se napravi oznaka na mestu na stranici gde se nalazi krajnja pozicija. Oznaka se dobija pomoću atributa *name* ili *id* u `<a>` tagu:

`<a id=id_krajnje_pozicije> tekst krajnje pozicije na koju se dolazi sa polazne pozicije </a>`

- Postupak:

Na polaznoj poziciji navodi se tag sa imenom krajnje pozicije:

`<a href="#id_krajnje_pozicije"> tekst polazne pozicije </a>`

Na krajnjoj poziciji se navodi tag koji definiše ime krajnje pozicije:

`<a id= "id_krajnje_pozicije "> tekst krajnje pozicije </a>`

HTML5: link na istu stranicu

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
<meta charset="utf-8"><title> link u okviru iste stranice </title></head>
<body>
<h2>programiranja </h2>
<ol>
  <li> <a href="#html"> web i jezik html </a>
  <li> <a href="#java"> programski jezik java </a>
  <li> <a href="#uvoducpp"> uvod u c++</a>
</ol>
<h3> <a id="html"> web i jezik html</a> </h3>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
<h3> <a id="java"> programski jezik java </a> </h3>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
<h3> <a id="uvoducpp"> uvod u c++ </a> </h3>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
<p>.....<br>.....</p>
</body>
</html>
```

HTML5: link na određenu poziciju

- Ako se želi uspostaviti veza sa nekom drugom stranicom, ali ne sa početkom te stranice, već nekim drugim delom, potrebno je koristiti i prvu i drugu vrstu linkova.
- Opet se definiše mesto odakle se želi nastaviti sa pregledom pomoću atributa *href* u `<A>` tagu sa navođenjem imena stranice, ali se dodaje deo

#id_krajnje_pozicije

da bi se izvršilo pozicioniranje na krajnju poziciju.

Primer:

```
<a href="PrimerLinka.html#id_krajnje_pozicije"> tekst polazne  
pozicije </a>
```

HTML5: slika kao link

- Slika u HTML dokumentu može predstavljati i polazni čvor u hipervezi.
- Dolazna adresa se tada navodi kao kod običnog linka, a umesto teksta koji se može aktivirati navodi se tag IMG.

```
<a href="URL dolazne datoteke"></a>
```

Primer:

```
<a href="Primer.html"></a>
```

HTML5: link za elektronsku poštu

- Linkovi se mogu iskoristiti i za pisanje nove mail poruke pomoću podrazumevanog (default) programa za elektronsku poštu

```
<a href="mailto:mmarkovic@etf.bg.ac.yu"> Posaljite e-mail poruku! </a>
```

- Pored adrese na koju se želi poslati poruka mogu se podesiti još neki parametri, kao što su naslov ili tekst poruke.

Primer:

```
<a href="mailto:pericas@gmail.com?"
```

```
subject=naziv poruke
```

```
&
```

```
body=tekst poruke"> Posaljite e-mail poruku! </a>
```

Tabele

- Tabela se definiše pomoću taga <table>
- Pojedinačna ćelija se definiše u okviru <td> </td>
- Novi red se definiše u okviru <tr> </tr>.

Primer:

```
<table>
```

```
Tabela
```

```
<caption> naslov tabele </caption>
```

```
<tr>
```

```
    <th> header (naslov) prve kolone</th>
```

```
    <th> header (naslov) druge kolone</th>
```

```
</tr>
```

```
<tr>
```

```
    <td> sadržaj prve ćelije prvog reda </td>
```

```
    <td> sadržaj druge ćelije prvog reda </td>
```

```
</tr>
```

```
<tr>
```

```
    <td> sadržaj prve ćelije drugog reda </td>
```

```
    <td> sadržaj druge ćelije drugog reda </td>
```

```
</tr>
```

```
</table>
```

HTML5: <table>

Atribut	Vrednost	Opis
<code>align</code>	<code>left</code> <code>center</code> <code>right</code>	Nije podržano u HTML5. Poravnavanje tabele prema okružujućem tekstu.
<code>bgcolor</code>	<code>rgb(x,x,x)</code> <code>#xxxxxx</code> <code>colorname</code>	Nije podržano u HTML5. Boja pozadine tabele.
<code>border</code>	<code>1</code> <code>0</code>	Nije podržano u HTML5. Da li tabela ima ili nema ogradu.
<code>cellpadding</code>	<code>pixels</code>	Nije podržano u HTML5. Razmak između sadržaja i zida ćelije.
<code>cellspacing</code>	<code>pixels</code>	Nije podržano u HTML5. Razmak između ćelija.

HTML5: <table>

Atribut	Vrednost	Opis
<code>frame</code>	void, above below, hsides, lhs rhs, vsides box, border	Nije podržano u HTML5. Specificira vidljive delove vanjske ograde tabele.
<code>rules</code>	none groups rows cols all	Nije podržano u HTML5. Specificira vidljive delove unutrašnje ograde.
<code>sortable</code>	sortable	Specificira da se tabela može sortirati.
<code>summary</code>	<i>text</i>	Nije podržano u HTML5. Specificira summary sadržaja tabele.
<code>width</code>	<i>pixels</i> %	Nije podržano u HTML5. Specificira širinu tabele.

Tabele redovi

- U datom primeru "hello", "hello3" i "hello5" su ćelije u okviru istog reda

```
<table>
  <tr>
    <td>hello </td>
    <td>hello3</td>
    <td>hello5</td>
  </tr>
</table>
```

- Da bi se prethodni primer prikazao kao kolona potrebno je koristiti tag <tr> nakon svakog opisa ćelije

```
<table>
  <tr><td>hello </td></tr>
  <tr><td>hello3</td></tr>
  <tr><td>hello5</td></tr>
</table>
```

HTML5: <table><thead><tbody><tfoot>

```
<!DOCTYPE html>
<html><head><style>
    thead {color:green;} tbody {color:blue;} tfoot {color:red;}
    table, th, td { border: 1px solid black; }
</style></head>
<body>
<table>
    <thead>
        <tr> <th>Month</th> <th>Savings</th> </tr>
    </thead>
    <tfoot>
        <tr> <td>Sum</td> <td>$180</td> </tr>
    </tfoot>
    <tbody>
        <tr> <td>January </td> <td>$100</td> </tr>
        <tr> <td>February</td> <td> $80</td> </tr>
    </tbody>
</table>
</body></html>
```

Month	Savings
January	\$100
February	\$80
Sum	\$180

- Tagovi: thead, tbody, tfoot podrazumevano ne utiču na izgled tabele već mora da se koristi CSS

HTML5: <table> cell

Atribut	Vrednost	Opis
<code>abbr</code>	<i>text</i>	Nije podržano u HTML5. Specificira skraćenu verziju sadržaja ćelije.
<code>align</code>	left, right, center, justify, char	Nije podržano u HTML5. Poravnava sadržaj ćelije. koristi se CSS: <code>style="text-align:right"</code> (char – prema datom slovu)
<code>axis</code>	<i>category_name</i>	Nije podržano u HTML5. Kategorizacija ćelija (npr. ćelije su: <code>ime</code> (ime), <code>kontakt</code> (tel), <code>kontakt</code> (email), <code>kontakt</code> (adresa)).
<code>bgcolor</code>	<i>rgb(x,x,x)</i> <i>#xxxxxx</i> <i>colorname</i>	Nije podržano u HTML5. Specificira boju pozadine ćelije.
<code>char</code>	<i>character</i>	Nije podržano u HTML5. Poravnava sadržaj ćelije prema datom karakteru. <code><td align="char" char=".">\$100.00</td></code>

HTML5: <table> cell

Atribut	Vrednost	Opis				
charoff	number	Nije podržano u HTML5. Postavljanje broja karaktera prema kojim će se vršiti poravnanje sadržaja ćelije u odnosu na karakter specificiran atributom char.				
colspan	number	Na koliko se kolona proteže ćelija.				
headers	header_id <table><tr><th colspan="2">Name</th></tr><tr><td>First name</td><td>Last name</td></tr></table>	Name		First name	Last name	Specificira relaciju jednog ili više <th> prema header_id <table> <tr><th id="name" colspan="2">Name</th></tr> <tr><th headers="name">First name</th> <th headers="name">Last name</th> </tr> </table>
Name						
First name	Last name					
height	pixels %	Nije podržano u HTML5. Postavlja visinu ćelije. CSS syntax: <th style="height:100px">				
nowrap	nowrap	Nije podržano u HTML5. Sadržaj ćelije se ne namotava (not wrap). CSS syntax: <th style="white-space: nowrap">				

HTML5: <table> cell

Atribut	Vrednost	Opis
<code>rowspan</code>	<i>number</i>	Protezanje ćelije na više redova.
<code>scope</code>	<code>col</code> <code>colgroup</code> <code>row</code> <code>rowgroup</code>	Nije podržano u HTML5. Definisanje na šta se odnosi header ćelija (kolonu ili grupu kolona, redove ili grupu redova) u tabeli.
<code>valign</code>	<code>top</code> <code>middle</code> <code>bottom</code> <code>baseline</code>	Nije podržano u HTML5. Vertikalno poravnavanje sadržaja ćelije CSS syntax: <code><th style="vertical-align:bottom"></code>
<code>width</code>	<i>pixels</i> <code>%</code>	Nije podržano u HTML5. Specificira širinu ćelije CSS syntax: <code><th style="width:100px"></code>

Colspan i rowspan

- HTML dopušta mogućnost da se pojedine ćelije tabele protežu duž više redova ili kolona tabele.
- Ovakav efekat se može postići pomoću atributa **colspan** i **rowspan** koji se ubacuju u <td> ili <th> tag one ćelije koja se posebno formatira.
 - Vrednost ovih atributa se zadaje brojem kolona ili redova tabele duž kojih treba da se prostire data ćelija.

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
  <style> table, th, td { border: 1px solid black; }</style>
</head><body>
<table>
<tr> <th rowspan="2">Kolona 1. red 1. i 2.</th>
      <th>Kolona 2. red 1.</th>
      <th>Kolona 3. red 1.</th> </tr>
<tr> <td colspan="2">Kolona 2. i 3.</td>
      <td>Kolona 4. red 2.</td> <td>Kolona 5. red 2.</td> </tr>
</table></body></html>
```

Kolona 1. red 1. i 2.	Kolona 2. red 1.	Kolona 3. red 1.		
	Kolona 2. i 3.		Kolona 4. red 2.	Kolona 5. red 2.

HTML5: <table> rowspan

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
<style> table, th, td { border: 1px solid black; }</style>
</head><body>
<table>
  <caption>Monthly savings</caption>
  <tr>
    <th>Month</th>
    <th>Savings</th>
    <th>Savings for holiday!</th>
  </tr>
  <tr>
    <td>January</td>
    <td>$100</td>
    <td rowspan="2">$50</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>February</td>
    <td>$80</td>
  </tr>
</table></body></html>
```

Monthly savings

Month	Savings	Savings for holiday!
January	\$100	\$50
February	\$80	

HTML5: <table> colspan

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
<style> table, th, td { border: 1px solid black; }</style>
</head>
<body>
<table>
  <tr>
    <th>Month</th>    <th>Savings</th>
  </tr>
  <tr>
    <td>January</td>    <td>$100</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>February</td>    <td>$80</td>
  </tr>
  <tr>
    <td colspan="2">Sum: $180</td>
  </tr>
</table>
</body></html>
```

Month	Savings
January	\$100
February	\$80
Sum: \$180	

Forme

- Za implementaciju formi koristi se osnovni tag <form>.

- Opšti oblik ovog taga je:

<form>

<!-- definicija elemenata forme -->

...

</form>

- Najvažnija dva atributa taga <form> su:

- **action** koji sadrži adresu (URL) programa na serveru

<form **action="action_page.php"**>

- **method** kojim je opisana metoda prenosa argumenata programa.

- Ovaj atribut može imati vrednosti

- GET (u address baru se vide prosledjeni parametri-vrednosti, veličina podataka je 2KB-8KB, na veoma starim browser-ima do 255B)

action_page.php?firstname=Mickey&lastname=Mouse

<form action="action_page.php" **method="GET"**>

- POST (ne prikazuje prosledjene parametre ime-vrednost u address bar-u, veličina podataka je do 2GB).

<form action="action_page.php" **method="POST"**>

Ulaz - text

- Tag **input** za ulazni element.
- Koristi se atribut **type** sa definisanom vrednošću **text**.

```
<input type="text"  
      name="ime_prez" value="unesite ime i prezime"  
      size="30"  
      maxlength='25'>
```

- Pomoću atributa *value* definiše se početni tekst koji će se pojaviti u tekst polju.
- Pomoću atributa *size* se zadaje veličina kontrole u karakterima.
- Atribut *maxlength* određuje maksimalan broj karaktera koji se mogu uneti u okviru ovog elementa od strane korisnika.
- Vrednost atributa *name* definiše samo ime elementa pomoću koga drugi elementi aplikacije (npr. serverski deo aplikacije) mogu čitati ili menjati unetu vrednost u okviru tekst polja.
- Ako se želi da se zamaskira tekst koji korisnik unosi u tekst polje umesto vrednosti **text**, treba koristiti vrednost **password**.

HTML5: <fieldset>

- Tag <fieldset> se koristi za grupisanje elemenata
- U okviru ovog taga je tag <legend> za ispisivanje naziva <fieldset>-a
- Fieldset uokviruje grupisane elemente

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<form action="action_page.php">
```

```
<fieldset>
```

```
<legend>Personal information:</legend>
```

```
First name:<br>
```

```
<input type="text" name="firstname" value="Mickey">
```

```
<br>
```

```
Last name:<br>
```

```
<input type="text" name="lastname" value="Mouse">
```

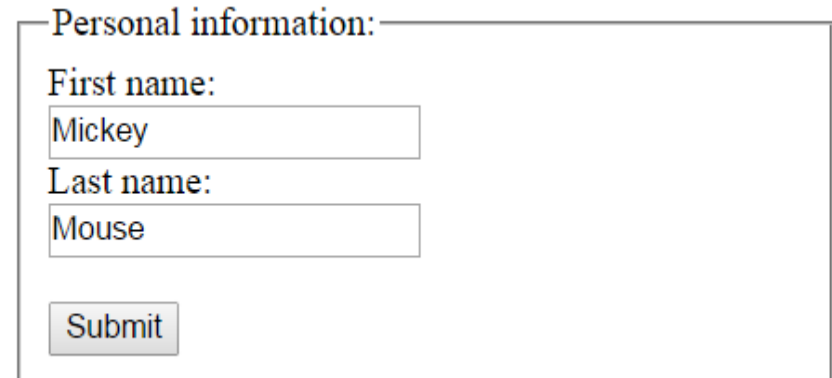
```
<br><br>
```

```
<input type="submit" value="Submit">
```

```
</fieldset>
```

```
</form>
```

```
</body></html>
```


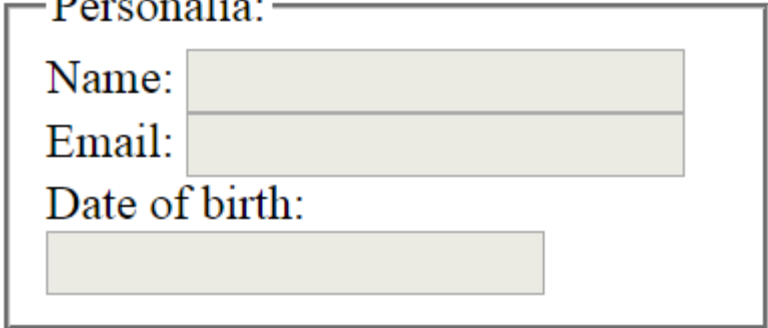
HTML5: <fieldset>

- Atribut **disabled** onemogućava elemente koji pripadaju fieldset-u.

```
<!DOCTYPE html>  
<html>  
<body>
```

```
<form>  
  <fieldset disabled>  
    <legend>Personalia:</legend>  
    Name: <input type="text"><br>  
    Email: <input type="text"><br>  
    Date of birth: <input type="text">  
  </fieldset>  
</form>
```

```
</body>  
</html>
```


Personalia:

Name:

Email:

Date of birth:

- Šta biste još dodali ?

HTML5: <fieldset>

- Atribut **form** označava pripadnost fieldset-a datoj/datim formama.

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<form action="demo_form.php"
      method="get" id="form1">
```

```
  Omiljena kola?
```

```
  <input type="text"
```

```
        name="fav_car"><br>
```

```
  <input type="submit">
```

```
</form>
```

```
<p>Fieldset je ispod forme ali joj pripada</p>
```

```
<fieldset form="form1">
```

```
  <legend>Podaci:</legend>
```

```
  Name:  <input type="text" name="username"><br>
```

```
  Email: <input type="text" name="usermail"><br>
```

```
</fieldset>
```

```
<p><b>Note:</b> Ovaj atribut fieldset-a radi samo na Operi 12 i
ranijim verzijama.</p></body></html>
```

Omiljena kola?

Fieldset je ispod forme ali joj pripada

Podaci:

Name:

Email:

Note: Ovaj atribut fieldset-a radi samo na Operi 12 i ranijim verzijama.

Dugme - button

- Dugme definiše programsko dugme opšteg tipa. Pritiskom na dugme koje je definisano pomoću ove vrednosti korisnik izvršava akciju koja se mora definisati u okviru samog taga.
- Najčešće je to funkcija koja izvršava određene provere.

Primer:

```
<input type="button"  
      name="naziv_dugmeta"  
      value="ovo piše na dugmetu"  
      onClick="alert('uzbuna');">
```

- Dugme **submit** - definiše dugme pomoću koga se podaci pripadne forme šalju na server.

```
<input type="submit" name="Posalji">
```

- Dugme **reset** – definiše dugme koje postavlja sve vrednosti elemenata pripadne forme na predefinisane vrednosti

```
<input type="reset" name="Ponisti">
```

HTML5: <button>

- Atribut name specificira ime <button> element-a.
 - Pri slanju podataka forme šalju se parovi name-value.
 - Element se refrencira iz JavaScript-a preko njegovog imena ili id-a.
- Nekoliko elemenata <button> može deliti isto ime. Ovim više dugmadi istog imena mogu slati različite vrednosti pri korišćenju u formama.

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html>
```

```
<body>
```

Choose your favorite subject:

```
<form action="demo_form.php" method="get">
```

Choose your favorite subject:

```
<button type="submit" name="subject" value="HTML">HTML</button>
```

```
<button type="submit" name="subject" value="CSS">CSS</button>
```

```
</form>
```

```
</body>
```

```
</html>
```

HTML5: <button>

- Tip dugmeta:
 - button, obično dugme
 - submit, dugme koje šalje podatke pripadne forme
 - reset , dugme koje resetuje podatke pripadne forme na podrazumevane

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<form action="demo_form.php" method="get">
```

```
First name: <input type="text" name="fname" value="Elvis"><br>
```

```
Last name: <input type="text" name="lname" value="Presley"><br>
```

```
<button type="submit" value="Submit">Submit</button>
```

```
<button type="reset" value="Reset">Reset</button>
```

```
<button type="button" onClick="alert('ovo je poruka')">  
Poruka</button>
```

```
</form>
```

```
</body></html>
```


The screenshot shows a web form with two text input fields. The first field is labeled "First name:" and contains the text "Elvis". The second field is labeled "Last name:" and contains the text "Presley". Below the input fields are three buttons: "Submit", "Reset", and "Poruka". The "Submit" and "Reset" buttons are light gray, while the "Poruka" button is a darker gray.

HTML5: <button>

Atribut	Vrednost	Opis
<code>autofocus</code>	<code>autofocus</code>	Dugme automatski dobija fokus kada se stranica učitava.
<code>disabled</code>	<code>disabled</code>	Onemogućavanje dugmeta.
<code>form</code>	<code>form_id</code>	Specificiranje kojoj formi dugme pripada.
<code>formaction</code>	<code>URL</code>	Specificira gde se šalju podaci forme prilikom slanja istih klikom na dugme "submit".
<code>formenctype</code>	<code>application/x-www-form-urlencoded</code> <code>multipart/form-data</code> <code>text/plain</code>	Specificira kako će podaci forme biti kodirani pre slanja ka serveru klikom na dugme "submit".

HTML5: <button>

Atribut	Vrednost	Opis
<code>formmethod</code>	<code>get</code> <code>post</code>	Specificira koji metod se koristi pri slanju podataka forme klikom na dugme "submit".
<code>formnovalidate</code>	<code>formnovalidate</code>	Specificira da podaci forme neće biti validirani klikom na dugme "submit".
<code>formtarget</code>	<code>_blank</code> <code>_self</code> <code>_parent</code> <code>_top</code> <code>framename</code>	Specificira gde se prikazuje odgovor posle slanja forme klikom na dugme "submit".
<code>name</code>	<code>name</code>	Specificira ime dugmeta.
<code>type</code>	<code>button</code> <code>reset</code> <code>submit</code>	Specificira tip dugmeta.
<code>value</code>	<code>text</code>	Specificira inicijalnu vrednost dugmeta.

HTML5: <button>

- Autofokus je omogućen atributom **autofocus**.
- Atribut **disabled** onemogućava dugme.
- Atribut **form** omogućuje da dugme bude locirano van forme a da pripada formi.

```
<!DOCTYPE html><html><body>
```

```
<button type="button" autofocus onclick="alert('Hello world!')">
```

```
Odmah fokusiran </button>
```

```
<button type="button"
```

```
disabled> Onemogucen</button>
```

```
<br><br><br>
```

```
<form action="demo_form.php"
```

```
method="get" id="nameform">
```

```
Ime: <input type="text"
      name="fname"><br>
```

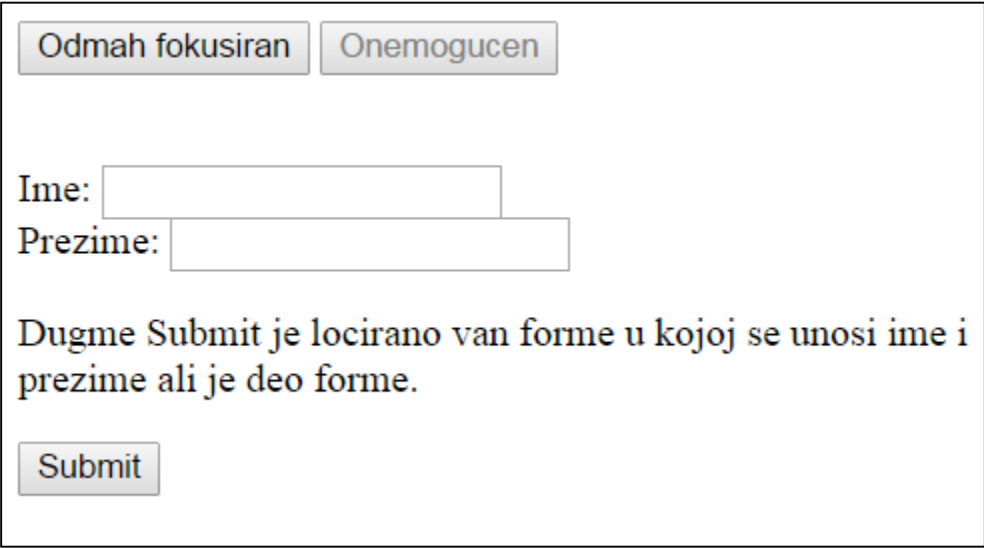
```
Prezime: <input type="text"
           name="lname"><br>
```

```
</form>
```

```
<p>Dugme Submit je locirano van forme u kojoj se unosi ime i
prezime ali je deo forme.</p>
```

```
<button type="submit" form="nameform" value="Submit">
```

```
Submit</button></body></html>
```


The screenshot shows a web browser window with a form. At the top, there are two buttons: 'Odmah fokusiran' (which is highlighted with a blue border, indicating it has focus) and 'Onemogucen' (which is disabled and has a grey background). Below these buttons are two text input fields labeled 'Ime:' and 'Prezime:'. Under the input fields is a paragraph of text: 'Dugme Submit je locirano van forme u kojoj se unosi ime i prezime ali je deo forme.' At the bottom of the form is a 'Submit' button, which is located outside the form's container.

HTML5: <button>

- Atribut **formaction** određuje šta će biti pozvano kao reakcija na aktiviranje dugmeta

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html>
```

```
<body>
```

```
<form action="demo_form.php" method="get">
```

```
  Ime: <input type="text" name="fname"><br>
```

```
  Prezime: <input type="text" name="lname"><br>
```

```
  <button type="submit">Submit</button><br>
```

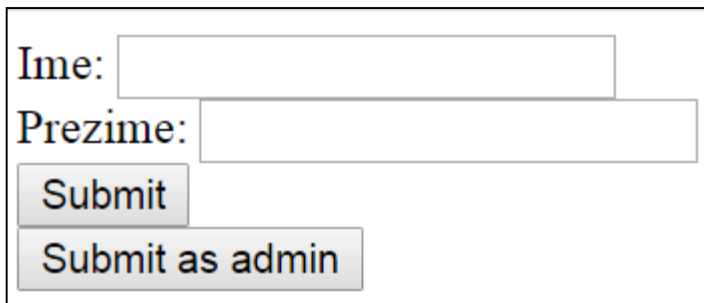
```
  <button type="submit" formaction="demo_admin.php">
```

```
    Submit as admin</button>
```

```
</form>
```

```
</body>
```

```
</html>
```


Ime:

Prezime:

Odgovor na Submit:

Input was received as:

fname=&lname=

Odgovor na Submit as admin:

Admin page

Input was received as:

fname=&lname=

HTML5: <button>

- Atribut **formenctype** specificira kako će podaci forme biti kodovani pre slanja prema serveru.
 - Ovaj atribut nadjačava atribut **enctype** taga form.
 - Atribut **formenctype** se koristi samo za programsku dugmad gde je type="submit".

Vrednost	Opis
<code>application/x-www-form-urlencoded</code>	Podrazumevano. Svi karakteri biće kodirani pre slanja.
<code>multipart/form-data</code>	Nema kodiranja karaktera. Koristi se kod korišćenja kontrole forme za upload fajla.
<code>text/plain</code>	Razmak se konvertuje u znak "+" ali se karakteri ne koduju.

HTML5: <button>

- Prvo dugme šalje podrazumevano kodiran tekst.
- Drugo dugme šalje plain-text (nekodiran tekst, space postaje +).

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html>
```

```
<body>
```

```
<form action="demo_post_enctype.php" method="post">
```

```
  Name: <input type="text" name="fname" value="Elvis Presley"><br>
```

```
  <button type="submit" >Submit with character encoding</button>
```

```
  <button type="submit" formenctype="text/plain">
```

```
    Submit without character encoding</button>
```

```
</form>
```

```
</body>
```

```
</html>
```

Name:

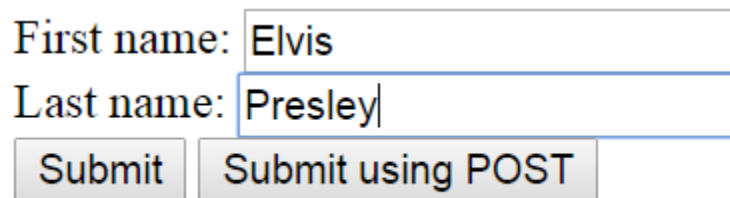
HTML5: <button>

- Atribut **formmethod** specificira koji će se HTTP metod koristiti za slanje podataka forme klikom na dugme "submit".
 - Ovaj atribut nadjačava atribut **method** taga form.
- Podaci forme mogu se slati kao URL varijable u parovima ime-vrednost (name-value) ako je method="get" ili kao HTTP post (method="post").
- Metod "get":
 - slanje podataka forme kao URL parovi name/value
 - može se bookmarkovati
 - limitirana je količina podataka koja se može postaviti u URL (varira između browser-a) i ne možete biti sigurni da će svi podaci forme biti korektno preneseni
 - ne treba koristiti za slanje osjetljivih informacija jer se vide u adresnom baru
- Metod "post":
 - šalje podatke forme kao HTTP post transakciju
 - ne može se bookmarkovati
 - robusniji je i sigurniji od metoda "get"
 - može da šalje npr. 2GB podataka forme

HTML5: <button>

- Primer slanja GET ili POST metodom:
 - Dugme "Submit" šalje podatke forme metodom "get" koja je atribut taga <form>.
 - Dugme "Submit using POST" nadjačava metod "get" taga <form> i šalje podatke forme kako je specificirano atributom formmethod taga <button> t.j. metodom "post"

```
<!DOCTYPE html>  
<html><body>
```


First name:

Last name:

```
<form action="demo_form.php" method="get">  
  First name: <input type="text" name="fname"><br>  
  Last name: <input type="text" name="lname"><br>  
  <button type="submit">Submit</button>  
  <button type="submit"  
    formmethod="post"  
    formaction="demo_post.php">Submit using POST</button>  
</form>  
  
</body></html>
```

HTML5: <button>

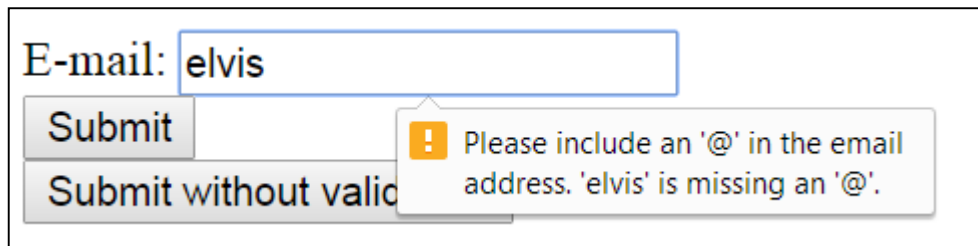
- Atribut **formtarget** taga <button> specificira gde će biti prikazan odgovor servera nakon slanja forme klikom na dugme "submit".
 - Ovaj atribut nadjačava atribut target taga <form>.

Vrednost	Opis
<code>_blank</code>	Učitava odgovor u novi window/tab
<code>_self</code>	Učitava odgovor u isti prozor (podrazumevano)
<code>_parent</code>	Učitava odgovor u roditeljski prozor
<code>_top</code>	Učitava odgovor u celom prozoru
<code>framename</code>	Učitava odgovor u imenovani i frame

```
<!DOCTYPE html><html><body>
<form action="demo_form.php" method="get">
  First name: <input type="text" name="fname"><br>
  Last name:  <input type="text" name="lname"><br>
  <button type="submit">Submit</button>
  <button type="submit" formtarget="_blank">
    Submit, and show answer into a new window/tab</button>
</form></body></html>
```

HTML5: <button>

- Ako je naveden atribut **formnovalidate** onda podaci forme neće biti validirani pri slanju. Ovaj atribut nadjačava atribut novalidate taga <form>.
 - Atribut **formnovalidate** je atribut dugmeta "submit".

E-mail:

Please include an '@' in the email address. 'elvis' is missing an '@'.

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<form action="demo_form.asp" method="get">
```

```
  E-mail: <input type="email" name="userid"><br>
```

```
  <button type="submit">Submit</button><br>
```

```
  <button type="submit" formnovalidate> Submit without  
validation</button>  
</form>
```

```
</body></html>
```

Polje za potvrdu

- Polje za potvrdu se definiše korišćenjem taga INPUT i njegovog atributa **type** sa vrednošću **checkbox**

Koje programske jezike poznajete?

>

- ☐

 c++

- ☐

 java

Polje za potvrdu: primer

- Napravite formu sa checkbox-ovima gde korisnik može da između 4 muzičke grupe ili žanra odabere one koje sluša.
 - Ono što sluša treba beležiti u niz, nepoznate veličine.
 - Kada korisnik odabere i pritisne dugme potvrde (u primeru je Izaberi) potrebno je da se prikaže njegov izbor tj. da se izbor iščita iz niza.
 - U slučaju da korisnik ništa ne odabere, treba da se ispiše da ništa nije izabrano.
- U slučaju da je metod slanja podataka forme get, u adresnom baru bilo bi:

?muzika%5B%5D=Police&muzika%5B%5D=RHCP&submit=Izaberi

Izaberite muziku koju slusate

☐ Bon Jovi ☒ Police ☐ Madonna ☒ RHCP

Rešenje

- *NAPOMENA:* PHP kod je upotrebljen samo kao dodatak da bi primer bio zanimljiviji.

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<h1>Izaberite muziku koju slusate</h1>
<?php    if (!isset($_POST['submit'])) {    ?>
    <form action="<?php echo $_SERVER['PHP_SELF']; ?>"method="POST">
        <input type="checkbox" name="muzika[]" value="Bon Jovi">Bon Jovi
        <input type="checkbox" name="muzika[]" value="Police"  >Police
        <input type="checkbox" name="muzika[]" value="Madonna"  >Madonna
        <input type="checkbox" name="muzika[]" value="RHCP"      >RHCP
        <input type="submit" name="submit" value="Izaberi">
    </form>
<?php
}
else {
    if (is_array($_POST['muzika'])) {
        echo 'Izabrali ste: <br />';
        foreach ($_POST['muzika'] as $nesto)
            { echo "<i>$nesto</i><br />"; }
        }
    else {echo 'Nista nije izabrano'; }
}
?>
</body></html>
```

Radio dugme

- Radio dugmad se definišu korišćenjem taga `<input>` i njegovog atributa **type** sa vrednošću **radio**.

```
<i>Imate li vlastiti racunar?</i><br>
<ul type="square">
  <li> <input type="radio" value="yes" name="racunar">
    &nbsp; da</li>
  <li> <input type="radio" value="no" name="racunar">
    &nbsp; ne</li>
</ul>
```

HTML5: <label>

- Tag <label> označava labelu elementa.
 - Atribut **for** govori za koji id (elementa) je vezana labela.

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<p>Click on one of the text labels to toggle the related control:  
</p>
```

```
<form action="demo_form.php">
```

```
  <label for="male">Male</label>
```

```
  <input type="radio" name="sex" id="male" value="male"><br>
```

```
  <label for="female">Female</label>
```

```
  <input type="radio" name="sex" id="female" value="female"><br>
```

```
  <br>
```

```
  <input type="submit" value="Submit">
```

```
</form>
```

```
</body>
```

```
</html>
```

Click on one of the text labels to toggle the related control:

Male ☐

Female ☐

Submit

HTML5: <label>

- Atribut **form** taga <label> omogućuje da element lociran van forme bude deo forme:

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<p>Labela prvog radio dugmeta je van forme ali kada kliknete na  
nju reaguje prvo radio dugme.</p>
```

```
<form action="demo_form.php" id="form1">
```

```
  <input type="radio" name="sex" id="male" value="male"><br>
```

```
  <label for="female">Female</label>
```

```
  <input type="radio" name="sex" id="female"
```

```
value="female"><br><br>
```

```
  <input type="submit"  
        value="Submit">
```

```
</form>
```

```
<label for="male"
```

```
  form="form1">Male</label>
```

```
</body>
```

```
</html>
```

Labela prvog radio dugmeta je van forme ali kada kliknete na nju reaguje prvo radio dugme.

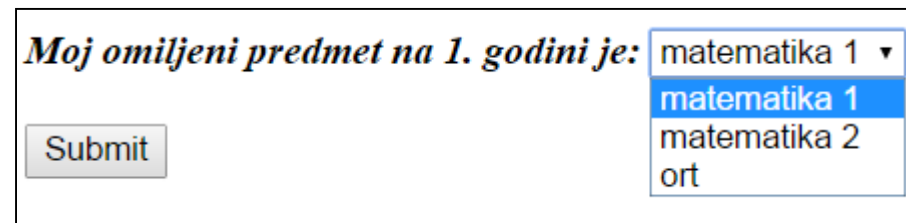
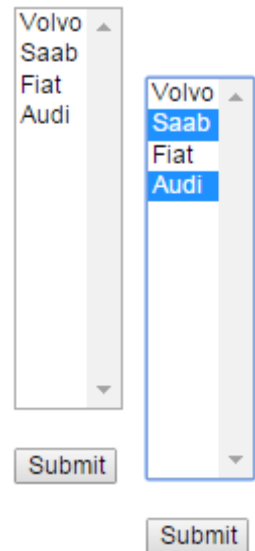
☒ Female ☐

Male

Selekciona lista

- Selekciona lista se definiše pomoću taga `<select>` i opcija `<option>`.
- Polje `<select>` opisuje izbor između mogućih vrednosti navedenih u okviru taga `<option>`. Tag `<option>` sa atributom `selected` se uzima kao izabrana vrednost.
- Tag `<select>` se realizuje kao padajući meni sa vrednostima zadatim u okviru taga `<option>`.
- Atributi uz tag `<select>` su:
 - **size** kojim je opisan broj elementa u opcijama koje će biti prikazane,
 - **multiple** kojim se omogućava istovremeni izbor više opcija.

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<form action="action_page.php">
<b><i>Moj omiljeni predmet na 1. godini je: </i></b>
<select name="predmeti">
  <option> matematika 1</option>
  <option> matematika 2</option>
  <option> ort          </option>
</select><br><br>
<input type="submit">
</form></body></html>
```


Selekciona lista

- Atribut **selected** taga option postavlja datu stavku kao podrazumevanu u izboru ponuđenih opcija.
- Atribut **value** taga option služi za slanje podataka forme u obliku name-value.
- Ako se u sledećem primeru pritisne dugme **submit**, poslaće se podaci **cars=fiat**

Primer:

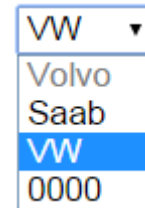
```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<p>You can preselect an option with the selected attribute.</p>
<form action="action_page.php">
<select name="cars">
  <option value="volvo"          > Volvo </option>
  <option value="saab"           > Saab  </option>
  <option value="fiat" selected > Fiat  </option>
  <option value="audi"           > Audi   </option>
</select>
<br><br>
<input type="submit">
</form>
</body></html>
```

Selekciona lista

- Tag <option>:
 - Atribut **disabled** onemogućava izbor opcije
 - Atribut **label** specificira skraćenu verziju opcije koja se prikazuje u drop-down listi.

```
<!DOCTYPE html>  
<html>  
<body>
```

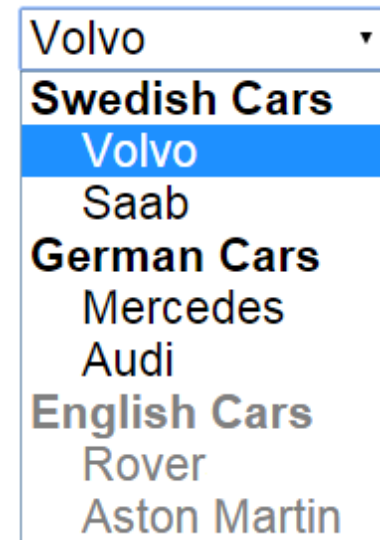
```
<select>  
  <option value="volvo" disabled> Volvo</option>  
  <option value="saab">Saab</option>  
  <option value="vw">VW</option>  
  <option label="0000" value="audi">Audi</option>  
</select>  
</body>  
</html>
```


HTML5: <optgroup>

- Tag <optgroup> grupiše povezane opcije selekcije
 - Atribut **label** imenuje grupu opcija
 - Atribut **disabled** onemogućava izbor

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<select>
  <optgroup label="Swedish Cars">
    <option value="volvo">Volvo</option>
    <option value="saab">Saab</option>
  </optgroup>
  <optgroup label="German Cars">
    <option value="mercedes">Mercedes</option>
    <option value="audi">Audi</option>
  </optgroup>
  <optgroup label="English Cars" disabled>
    <option value="Rover">Rover</option>
    <option value="Aston_Martin">Aston Martin</option>
  </optgroup>
</select>
</body></html>
```


Višelinijnsko tekst-polje

- Tag **<textarea>** prikazuje tekst u odvojenom tekst prozoru sa scroll barovima.
- Dimenzije prozora su određene atributima *rows* (broj redova teksta) i *cols* (broj kolona).
- Atribut *name* dodeljuje simboličko ime području u kome se nalazi tekst.

```
<!DOCTYPE html>  
<html>  
<body>
```

```
<textarea rows="4" cols="50">
```

Primer tekst polja koje zauzima 4 reda i 50 kolona.

2. red

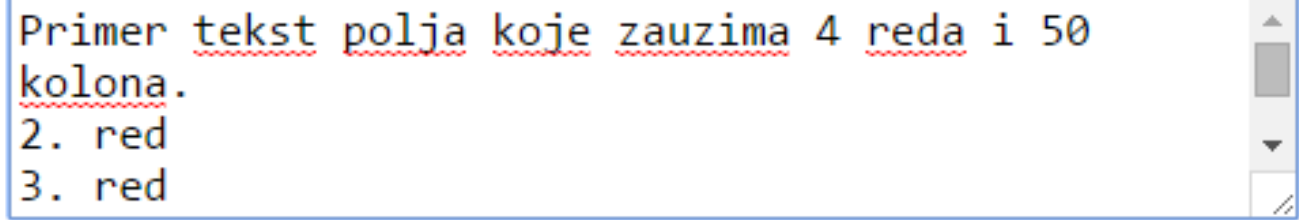
3. red

4. red

```
</textarea>
```

```
</body>
```

```
</html>
```


Primer tekst polja koje zauzima 4 reda i 50
kolona.
2. red
3. red

- Postavljanje scroll barova radimo u CSSu.

Višelinijnsko tekst-polje

Atribut	Vrednost	Opis
<code>autofocus</code>	<code>autofocus</code>	Automatsko dobijanje fokusa kada se stranica učitava.
<code>cols</code>	<i>number</i>	Širina tekst-polja data u kolonama karaktera.
<code>disabled</code>	<code>disabled</code>	Onemogućava tekst-polje.
<code>form</code>	<i>form_id</i>	Specificira formu kojoj tekst-polje pripada.
<code>maxlength</code>	<i>number</i>	Maksimalno dozvoljeni broj karaktera u tekst-polju.
<code>name</code>	<i>text</i>	Ime tekst-polja
<code>placeholder</code>	<i>text</i>	Prikazuje opis šta da unesete u tekst-polje.
<code>readonly</code>	<code>readonly</code>	Tekst-polje je samo za čitanje.
<code>required</code>	<code>required</code>	Tekst-polje mora biti popunjeno.
<code>rows</code>	<i>number</i>	Visina tekst-polja data u redovima karaktera.
<code>wrap</code>	<code>hard</code> <code>soft</code>	Specificira kako će tekst u tekst-polju biti namotan pri slanju forme (<code>hard</code> :sadrži novu liniju, <code>soft</code> radi suprotno).

Višelinijnsko tekst-polje

```
<!DOCTYPE html>  
<html><body>
```

```
<textarea rows="4" cols="50" autofocus> Dobija focus </textarea>
```

```
<textarea disabled> Ne moze se menjati. </textarea>
```

```
<form action="demo_form.php" id="usrform">  
  Name: <input type="text" id="username"> <input type="submit">  
</form>  
  <br/>  
  <textarea rows="4" cols="50" name="comment" form="usrform">  
    Ovde unesen tekst pripada formi usrform</textarea>
```

```
<textarea rows="4" cols="5" maxlength="28">  
Mozete biti max 28. znakova.</textarea>
```

```
<textarea rows="4" cols="50" placeholder="Opis sta bi trebalo  
upisati u tekst-polje"></textarea>
```

```
</body></html>
```

Tekstpolje

Ovaj tekst samo moze da se cita.

Ovaj tekst ce biti prosledjen sa

Submit

Please fill out this field.

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html><body>
```

```
<textarea rows="4" cols="50" readonly>
```

Ovaj tekst samo moze da se cita.

```
</textarea>
```

```
<form action="demo_form.php">
```

```
<!-- polje ne sme biti prazno -->
```

```
<textarea rows="4" cols="50" name="comment" required>
```

```
</textarea>
```

```
<textarea rows="2" cols="20" name="usrtxt" wrap="hard">
```

Ovaj tekst ce biti prosledjen sa dodavanjem znaka za novu liniju
tamo gde je prelomljen.

```
</textarea>
```

```
<input type="submit">
```

```
</form></body></html>
```

Skrivena promenljiva

- Često je potrebo u okviru stranice zapamtiti određene vrednosti koje ne bi trebalo prikazivati korisniku, na primer vrednost koja se proverava na serverskoj strani radi zaštite aplikacije.
- Ova mogućnost se izvršava pomoću taga `<input>` i njegovog atributa **type** sa vrednošću **hidden**.

Primer:

```
<input type="hidden" name="ident" value="08100-OEM-38069">
```

Primer

- Razmislite o labelama i polju email.

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
<title>Forma za komentare</title>
</head>
<body>
<h1>Posaljite svoje komentare</h1>
<form action="comments.php" method="post">
<p>Ime i prezime: <input type="text" name="name">
<p>Email adresa: <input type="text" name="email" size=50>
<p>Komentar:
<textarea name="comments" rows=10 cols=50>
</textarea>
<br/>
<input type="submit" value="Posaljite komentar">
<input type="reset" value="Obrisite unete podatke">
</form></body></html>
```

Posaljite svoje komentare

Ime i prezime:

Email adresa:

Komentar: